Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) NUTARTIS

2016 m. birželio 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Įsisteigimo laisvė — Pagrindinės teisės — Teisės į nuosavybę paisymas — Speciali žemės ūkio valdų paveldėjimo tvarka — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — Taikymo sritis — Europos Sąjungos teisės įgyvendinimas — Nebuvimas — Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, susiklosčiusios iki atitinkamos valstybės narės įstojimo į Europos Sąjungą dienos — Akivaizdus Teisingumo Teismo jurisdikcijos nebuvimas“

Byloje C-50/16

dėl *Sąd Rejonowy w Koninie* (Konino apylinkės teismas, Lenkija) 2016 m. sausio 12 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2016 m. sausio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

**Halina Grodecka,**

dalyvaujant

**Józef Konieczka ir kt.,**

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen, teisėjai A. Borg Barthet ir M. Berger (pranešėja),

generalinis advokatas M. Wathelet,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį,

priima šią

**Nutartį**

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 2 ir 8 straipsnių, 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Papildomo protokolo Nr. 1 (toliau atitinkamai – Protokolas Nr. 1 ir EŽTK) 1 straipsnio, EŽTK 14 straipsnio ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 17 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Halina Grodecka pradėtą bylą, susijusią su jos prašymu išduoti paveldėjimo teisės liudijimą po Kazimierz Konieczka mirties 2000 m. spalio 10 d.

* Proceso kalba: lenkų.

## Teisinis pagrindas

3 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos *Kodeks cywilny* (Civilinis kodeksas) 1058 ir paskesniuose straipsniuose buvo nustatyta speciali žemės ūkio valdos, sudarytos iš žemės ūkio paskirties žemės, kurios plotas didesnis nei 1 ha., paveldėjimo pagal įstatymą tvarka. Civilinio kodekso 1059 straipsnyje iš esmės numatyta, kad tik tie įpėdiniai, kurie palikimo atsiradimo momentu dirbo žemės ūkio gamybos sektoriuje arba įgijo, be kita ko, profesinę kvalifikaciją, kad galėtų užsiimti žemės ūkio gamybos veikla, turi teisę paveldėti pagal įstatymą žemės ūkio valdą, o įpėdiniai, neatitinkantys šių sąlygų, šios teisės neturi. Civilinio kodekso 1064 straipsnyje buvo numatyta, kad, pavyzdžiui, sąvoka „profesinė kvalifikacija“, laikoma tinkama vykdyti žemės ūkio veiklą ir leidžianti paveldėti žemės ūkio valdą, turėjo būti apibrėžta Ministrų tarybos nutarime.

4 Pagal Civilinio kodekso 1063 straipsnį įpėdiniai galėjo paveldėti žemės ūkio valdą pagal bendruosius principus tik tuo atveju, jei pagal įstatymą nei paveldintis palikėjo sutuoktinis, nei nė vienas iš tėvų neatitiko tokios valdos paveldėjimo sąlygų.

5 Galiausiai Civilinio kodekso 925 straipsnyje nustatyta, kad palikėjo mirties dieną paveldimas turtas pereina įpėdiniui.

## Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

6 *Sąd Rejonowy w Koninie* (Konino apylinkės teismas, Lenkija) nagrinėjama byla yra susijusi su prašymu išduoti paveldėjimo teisės liudijimą, kurį H. Grodecka pateikė po to, kai 2000 m. spalio 10 d. mirė K. Konieczka. Paveldimą turtą, be kita ko, sudaro didesnė nei 1 ha žemės ūkio valda.

7 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad remiantis pagrindinės bylos aplinkybėms taikomomis teisės nuostatomis per paveldėjimo teisės liudijimo išdavimo procedūrą visų pirma siekiama nustatyti, ar paliktą turtą arba jo dalį sudaro žemės ūkio valda, ir patvirtinti įpėdinį (įpėdinius). Reikalavimas, kad tai būtų nustatyta, taikomas tik palikimams, atsiradusiems, kaip ir nagrinėjamu atveju, iki 2001 m. vasario 14 d., kai buvo paskelbtas 2001 m. sausio 31 d. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija) sprendimas, kuriuo pripažinta, kad minėtą specialią tvarką reglamentuojančios nuostatos prieštarauja Konstitucijai, todėl yra panaikinamos.

8 Prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl minėtų nuostatų atitikties Protokolui Nr. 1 ir Chartijos 17 straipsnio 1 daliai. Iš tikrųjų dėl šių nuostatų, nustatančių materialinius apribojimus paveldėti žemės ūkio valdą, įpėdiniai netenka teisės į jiems priklausantį palikimą. Be to, iš įpėdinio, kuris neturi būtinos kvalifikacijos, kad galėtų paveldėti žemės ūkio valdą, Lenkijos valstybė faktiškai gali nusavinti šią palikėjo turto dalį.

9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos taip pat gali prieštarauti EŽTK 14 straipsniui ir SESV 8 straipsniui, todėl kyla klausimas, ar tai, kad pagal atitinkamuose nacionalinės teisės aktuose nustatytus materialinius kriterijus daromas skirtumas tarp įpėdinių, turinčių teisę į palikimą, yra pateisinama.

10 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy w Koninie* (Konino apulinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar SESV 2 ir 8 straipsnius, Protokolo Nr. 1 1 straipsnį, EŽTK 14 straipsnį, Chartijos 17 straipsnio 1 dalį, kuriuose įtvirtinti teisės viršenybės, lygybės, nediskriminavimo ir nuosavybės apsaugos principai, reikia aiškinti taip, kad jiems prieštarauja nacionalinės teisės normos, ribojančios žemės ūkio valdų paveldėjimą pagal įstatymą, jeigu įpėdinis, kuris yra Lenkijos arba užsienio valstybės pilietis, neatitinka tam tikrų įstatyme numatytų ir įgyvendinimo akte tiksliau nustatytų materialinių sąlygų?“

**Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos**

11 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Sąjungos teisei prieštarauja nacionalinės teisės nuostatos, ribojančios žemės ūkio valdos paveldėjimą pagal įstatymą, jeigu įpėdinis neatitinka tam tikrų materialinių kriterijų, susijusių su jo gebėjimu valdyti tokią valdą.

12 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį, jeigu byla akivaizdžiai nepriklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai, išklausęs generalinį advokatą jis gali bet kada nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi ir netęsti proceso.

13 Šioje byloje reikia taikyti šią nuostatą.

14 Pirma, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją aiškinti Sąjungos teisę tik tiek, kiek tai susiję su jos taikymu naujoje valstybėje narėje nuo šios valstybės įstojimo į Europos Sąjungą datos (šiuo klausimu žr. 1999 m. birželio 15 d. Sprendimo *Andersson ir Wåkerås-Andersson*, C-321/97, EU:C:1999:307, 31 punktą; 2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *Ynos*, C302/04, EU:C:2006:9, 36 punktą ir 2014 m. lapkričio 5 d. Nutarties *VG Vodoopskrba*, C-254/14, EU:C:2014:2354, 10 punktą).

15 Taigi, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinės bylos faktinės aplinkybės susiklostė iki Lenkijos Respublikos įstojimo į Sąjungą datos, t. y. 2004 m. gegužės 1 d. Tačiau palikėjas, kurio palikimas yra pagrindinės bylos dalykas, mirė 2000 m. spalio 10 d. Pagal civilinio kodekso 925 straipsnį įpėdinio teisė paveldėti paliktą turtą atsirado būtent tą dieną.

16 Antra, konkrečiau kalbant apie prašymą išaiškinti SESV 2 ir 8 straipsnius ir Chartijos 17 straipsnį, pažymėtina, jog iš Chartijos 51 straipsnio 1 dalies matyti, kad Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. ESS 6 straipsnio 1 dalyje, kaip ir Chartijos 51 straipsnio 2 dalyje, nustatyta, kad Chartijos nuostatos niekaip neišplečia Sutartyse apibrėžtos Sąjungos kompetencijos.

17 Taigi, pagrindinė byla yra susijusi su prašymu išduoti paveldėjimo teisės liudijimą pagal Lenkijos teisės materialines ir procesines nuostatas, tačiau sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra jokios informacijos, kuri leistų daryti išvadą, kad šiomis nuostatomis įgyvendinama Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, arba kad jos yra susijusios su Sąjungos veiksmais, kaip tai suprantama pagal SESV 8 straipsnį.

18 Todėl Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos atsakyti į pateiktą klausimą, kiek jis susijęs su SESV 2 ir 8 straipsnių bei Chartijos 17straipsnio išaiškinimu (šiuo klausimu žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Omalet*, C-245/09, EU:C:2010:808, 18 punktą ir 2013 m. gegužės 30 d. Nutarties *Fierro ir Marmorale*, C-106/13, EU:C:2013:357, 11–14 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

19 Galiausiai dėl prašymo išaiškinti Protokolo Nr. 1 1 straipsnį ir EŽTK 14 straipsnį iš tiesų aišku, kad šios nuostatos iš dalies sutampa su Chartijos 17 straipsniu, įtvirtinančiu teisės į nuosavybę apsaugą, taip pat su 21 straipsniu, nustatančiu draudimą diskriminuoti. Tačiau, kaip konstatuota šios nutarties 17 punkte, prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra jokios konkrečios informacijos, leidžiančios manyti, kad pagrindinės bylos dalykas yra susijęs su Sąjungos teise. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos atsakyti į šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą (šiuo klausimu žr. 2011 m. kovo 1 d. Nutarties *Chartry*, C-457/09, EU:C:2011:101, 25 ir 26 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

20 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį Teisingumo Teismas akivaizdžiai neturi jurisdikcijos atsakyti į *Sąd Rejonowy w Koninie* (Konino apylinkės teismas) pateiktą klausimą.

**Dėl bylinėjimosi išlaidų**

21 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nutaria:

**Europos Sąjungos Teisingumo Teismas akivaizdžiai neturi jurisdikcijos atsakyti į *Sąd Rejonowy w Koninie* (Konino apylinkės teismas, Lenkija) pateiktą klausimą.**

Parašai.